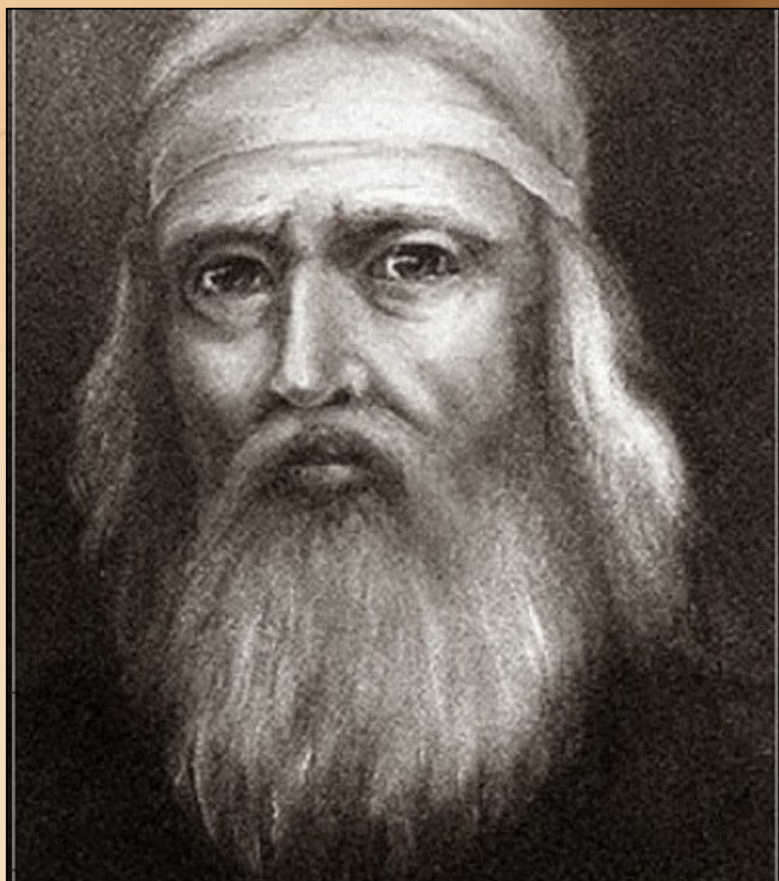


ПЕРШІ ДРУКОВАНІ ПІДРУЧНИКИ

Підготувала
студентка групи мПО-1
Шишак Андріана

* Використано матеріали книги «Теорія і практика підручникотворення в початковій освіті» Я. Кодлюк



Іван Федоров (прибл. 1525–1586)

*Становлення шкільного
підручника як масової
навчальної книги
почалось із виникненням
книгодрукування, що в
Україні пов'язане з
іменем першодрукаря
слов'янських книг **Івана
Федорова.***

У 1574 році у Львові вийшла перша друкована в Україні книга «Апостол» (це було перевидання московського «Апостола»).



Кир.839. Апостол. – Львів : Друкарня І. Федорова, 1574.

«Апостол» Івана Федорова (Львів, 1574 рік)

Саме Іван Федоров і є творцем «Букваря» – нашого першого друкованого підручника (1574).



А Б В Г Д Е
Ж З И К Л М Н О П
Р С Т У Ф
Х Ц Ч Ш Щ
Ъ Ъ Ъ Ъ Ъ
Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ
Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ
Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ Ѧ

«Буквар» (або «Азбука») – це невеличка книга у шкіряній оправі в одну восьму аркуша, що налічує 80 непронумерованих сторінок. Підручник не має титульного листа, тому назва його умовна. В Україні не збереглося примірника львівського «Букваря», але такий є у бібліотеці Гарвардського університету та у Британській бібліотеці в Лондоні.

Грамматичний розділ книги складається із трьох частин, до яких входять відомості про відмінювання дієслів, про наголос, про окремі частини мови.

мѣцѣ . мѣца . мѣцелѣ .
мѣцы . мѣцѣ .
мѣцѣ .
мѣѣ . мѣа . мѣе . мѣи .
мѣо . мѣѣ . мѣѣ .
мѣтѣѣ . мѣтѣа . мѣи
мѣтѣе . мѣтѣи . мѣтѣо .
мѣтѣѣ . мѣтѣы .
мѣтѣ . мѣти .
мѣтна . мѣтне . мѣи
мѣти . мѣтнѣ .
мѣтѣ . мѣтѣа . мѣтѣе
мѣтѣѣ . мѣтѣы .
мѣтѣѣ .
мѣтѣ . мѣтѣе . мѣтѣи .

мѣти .
мѣтѣнѣ . мѣтѣне . мѣтѣи
мѣтѣнѣа . мѣтѣни .
мѣтѣнѣ . мѣтѣнѣа . мѣтѣнѣи
мѣтѣнѣо . мѣтѣнѣѣ .
мѣтѣнѣѣ . мѣтѣнѣа . мѣтѣнѣе
мѣтѣнѣи . мѣтѣнѣѣ . мѣтѣнѣѣ .
мѣтѣнѣѣ .
мѣтѣнѣа . мѣтѣнѣе . мѣтѣнѣѣ
мѣтѣнѣѣ . мѣтѣнѣы . мѣтѣнѣѣ .
мѣтѣнѣѣ .
мѣтѣнѣѣтѣнѣ . мѣтѣнѣѣтѣнѣ



ЗАМАГЪЪ СЪГЫХЪ СОЦЪ
НАШНХЪ , ГИ ІСЕ ХЕ СМЕ
БЖІН ПОМІАДИ НАСЪ .
АМІНЬ . СЛАВА ТБЪ БЖЕ
НАШЪ СЛАВА ТБЪ .

ЦРІН НБНЫН , ОУТЪШН
ЧЕАН ДШЕ НОТНННННН .
НЖЕ БЕЗДЪ СЫН , НБСА
НПОЛНАА . СЪКРОВІЩЕ
БЛГНХЪ , НЖНЗНН ПОДА
ЧЕАН . ПРІИДН НБЗАНСА
БНЫ НОЦЫІТН НЫ ШКСА

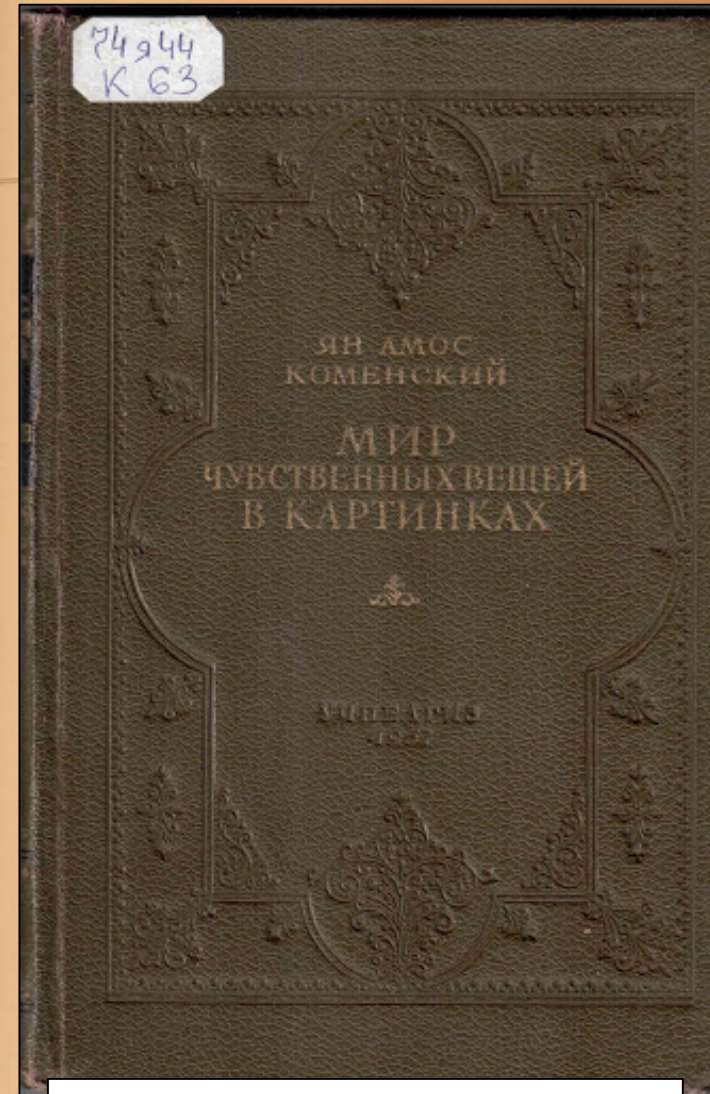
*Друга частина
«Букваря» –
хрестоматійний
матеріал, що містить
тексти для читання (з
поступовим їх
ускладненням). Це –
молитви, повчальні
тексти для батьків і
дітей, взяті з «Біблії»,
відомості
пізнавального
характеру (про
календар, хрещення
Русі тощо).*



Ян Амос Коменський (1592–1670)

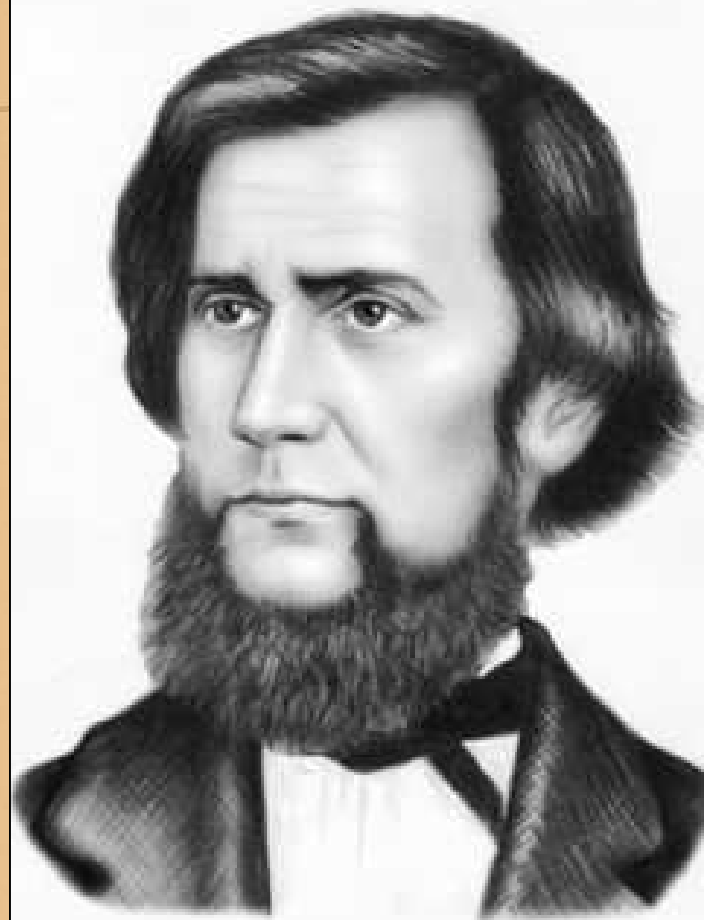
Чеський педагог Ян Амос Коменський створив перший ілюстрований підручник для найменших учнів «Видимий світ у малюнках» (1658), у якому практично втілив принцип наочного навчання.

У підручнику «було об'єднано і буквар, і початковий підручник для вивчення іноземної мови, і посібник з малювання, і посібник для самонавчання, і книгу для читання, і навчальну книгу...» (Арцишевська М., Арцишевський Р.).



«Видимий світ у малюнках» (1658)

*Вітчизняний педагог
К. Ушинський створив
книги «Дитячий світ»
(1861) та «Рідне слово»
(1864). У них знайшли
практичне відображення
ідеї зв'язку навчання з
життям, поєднання
завдань матеріальної і
формальної освіти,
виховуючого навчання,
врахування психологічних
особливостей учнів та ін.*



Костянтин Ушинський (1823–1871)

ДѢТСКІЙ МІРЪ

ХРИСТОМАТІЯ.

КНИГА ДЛЯ КЛАССНАГО ЧТЕНІЯ,
ПРИСПОСОБЛЕННАЯ КЪ ПОСТЕПЕННЫМЪ УМСТВЕННЫМЪ УПРАЖНЕНІЯМЪ И НАГЛЯД-
НОМУ ЗНАКОМСТВУ СЪ ПРЕДМЕТАМИ ПРИРОДЫ.

ИЗДАНИЕ ДЕСЯТОЕ.

(Окончательно исправленное и дополненное, со 105 рисунками къ тексту).

ВЪ ДВУХЪ ЧАСТЯХЪ.

СОСТАВИЛЪ

К. Ушинскій.

(Допущено къ употребленію въ военныхъ гимназіяхъ и училищахъ; а также ре-
комендована Ученымъ Комитетомъ, состоящимъ при IV Отдѣленіи Собственной
ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА Канцеляріи, - какъ прекрасное учеб-
ное руководство для низшихъ классовъ).

ЧАСТЬ ПЕРВАЯ.

САНКТПЕТЕРБУРГЪ.
ИЗДАНИЕ П. И. ГЛАЗУНОВА

1870.

«Дитячий світ» К. Ушинського (1861)

*«Рідне слово» і
«Дитячий світ» –
це джерела
початкових знань
школярів про
природу, людину і
працю. Матеріал
підручників дібрано і
розміщено так, щоб
спонукати учнів
самотійно
розв'язувати важкі,
але посильні
завдання.*

*Книги розроблені так,
щоб дитина поступово
переходила «від явищ
простих до явищ
складних»; щоб навчання
було ґрунтовним і
водночас відповідало
вікові школяра.*

*Вони перевидавали
десятки разів, тому вони
віднесені до «підручників-
рекордсменів».*

РОДНОЕ СЛОВО
ДЛЯ
ДѢТЕЙ МЛАДШАГО ВОЗРАСТА.

ГОДЪ ПЕРВЫЙ.

АЗБУКА И ПЕРВАЯ ПОСЛѢ АЗБУКИ КНИГА ДЛЯ ЧТЕНІЯ,

СЪ ПРОПИСАМИ, ОБРАЗЦАМИ ДЛЯ ПЕРВОНАЧАЛЬНОЙ РИСОВКИ И
КАРТИНКАМИ ВЪ ТѢЛОТЪ.

СОСТАВИЛЪ

Б. УШИНСКІЙ.

Допущена къ употребленію въ училищахъ, подѣйственнымъ Министерству
Народнаго Просвѣщенія, и въ Военно-учебнымъ заведеніямъ.

Цѣна 30 коп.

Изданіе сорокъ пятос.

С.-ПЕТЕРБУРГЪ.
1880.

«Рідне слово» К. Ушинського (1864)

У другій половині ХІХ століття Т. Шевченком був створений «Букварь южнорусский» – перший підручник з навчання грамоти у школах України, написаний літературною мовою. Книга базується на принципах народності, доступності й цікавості; матеріал відзначається жанровою різноманітністю.

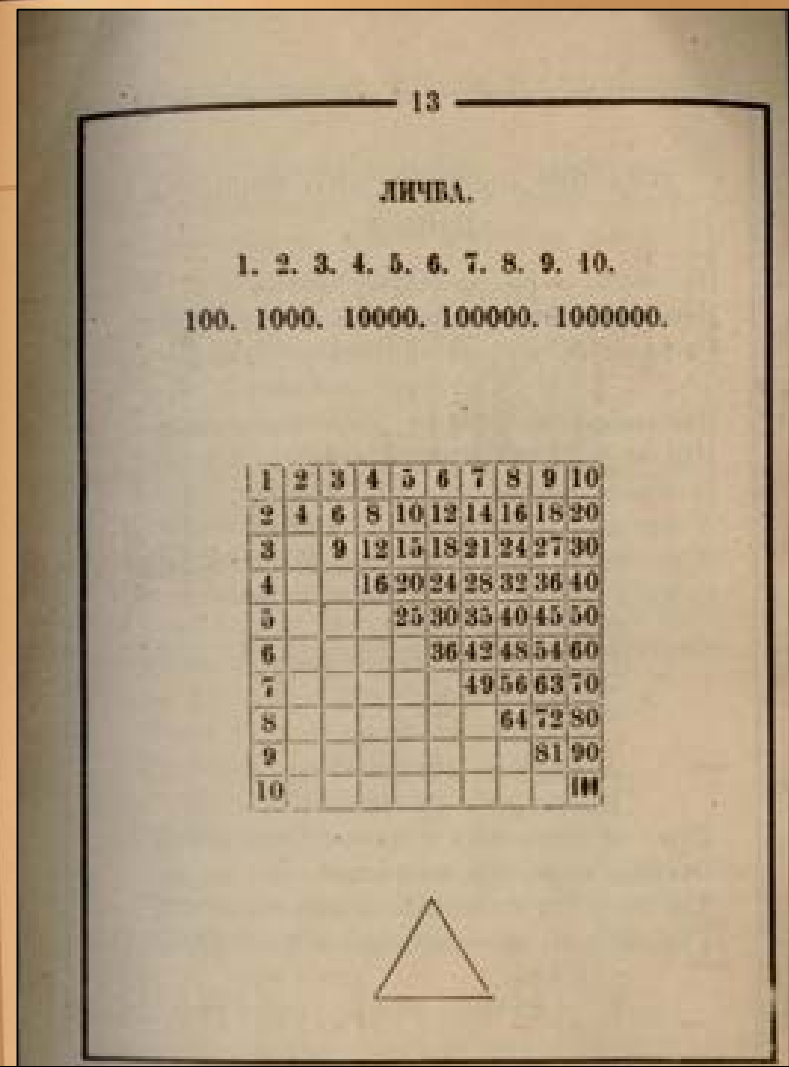


Тарас Шевченко (1814–1861)



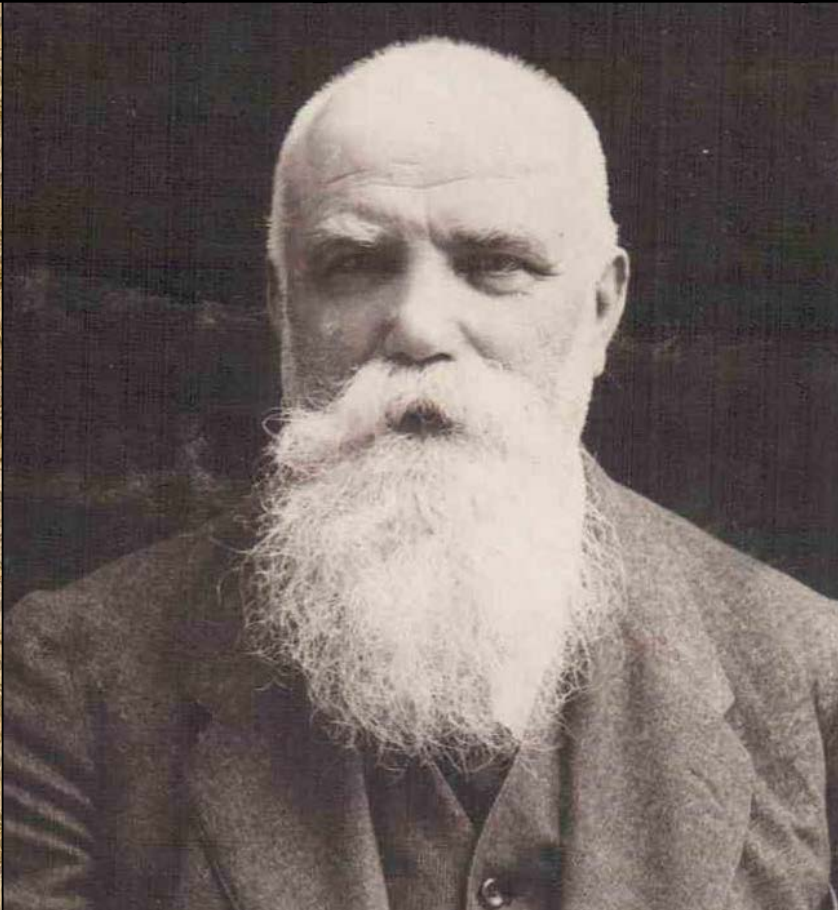
«Букварь южнорусский» (1861)

*У підручнику
зреалізовано передові на
той час ідеї не лише
щодо навчання
грамоти, а й щодо
вивчення математики
(на с. 13 «Букваря»,
названій «Лічба», автор
подає відомості,
необхідні для навчання
математики в
початкових класах).*

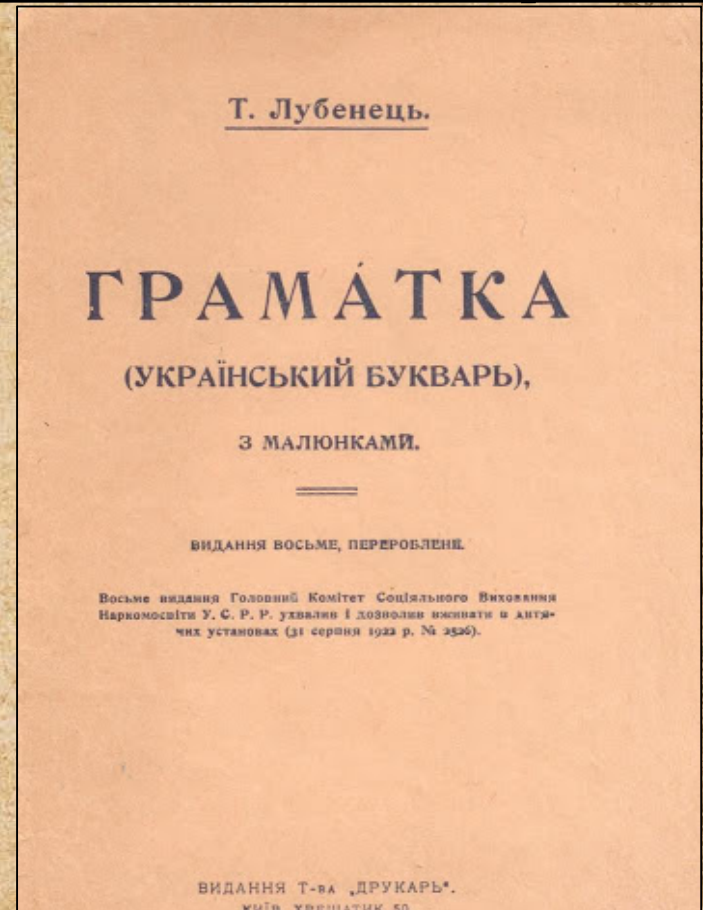


«Букварь южнорусский» Т. Шевченка (1861)

«Граматка» Т. Лубенця є першим українським букварем, складеним за аналітико-синтетичним методом, що була створена на народній основі. Автор зазначає, що розвиток у дітей інтересу, уваги і пам'яті перебуває у повній природній залежності від рідної мови, а основою розвитку зазначених новоутворень є вдало підібраний навчальний матеріал.



Тимофій Лубенець (1855–1936)



«Граматка» Т. Лубенця (1883)

«Читанка» була складена з урахуванням вимог тогочасної методики: матеріал розташовувався за принципом «від легшого – до важчого, від відомого – до невідомого»; використовувалися загадки, прислів'я, приказки, скоромовки; зміст підручника охоплював усі найважливіші галузі знань.

Т. Лубенець.

ЧИТАНКА

ПЕРША КНИЖКА ПІСЛЯ ГРАМАТКИ,

З МАЛЮНКАМИ.

ВИДАННЯ ВОСЬМЕ, ПЕРЕРОБЛЕНЕ.

Восьме видання Головного Комітету Соціального Виконання Наркомосвіти У. С. Р. ухвалено і дозволено уніяти в дитячих установах Союзки (31 серпня 1922 р. № 2525).

Видавництво „ДРУКАРЬ“.

«Читанка» Т. Лубенця (1883)

*Таким чином,
стверджуємо, що
існувало певне
різноманіття перших
друкованих підручників,
що дало змогу із його
розвитком збагачувати
змістове наповнення
навчальних книг та
удосконалювати їхню
структуру.*

Дякую за увагу!

* Зображення для презентації взято із відкритих джерел.